

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

חברה בישראל - 53106

תאריך עדכון אחרון 27-11-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 3

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' ורד ויניצקי-סרוסי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: vered@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב', 8:00-9:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יציג מגוון של שאלות וגישות סוציולוגיות לניתוח החברה בישראל. כך למשל נדון בנושאים הבאים: מה היא יחידת הניתוח של הקורס? מי היא "החברה הישראלית"? מה היא הישראליות והיכן נדע אותה. מה הם גבולותיה של יחידת הניתוח של הקורס? איך נראה אי שיווין בישראל? איך ישראל ממוקמת יחסית לעולם? האם החברה בישראל היא יחידה מונוליתית (להלן "החברה הישראלית") או שהיא מורכבת משבטים? האם יש תרבות ישראלית? ומה הם היחסים שבין הדת והמדינה? הקורס יבחן שאלות ומקרי מחקר מגוונים ויגלה עניין בנתונים השוואתיים שונים ומשמעותם. במקביל יעגן הקורס את הסוגיות העולות בו בהקשרים היסטוריים, חברתיים ופוליטיים.

מטרות הקורס:

1. הכרות ראשונית עם ההיסטוריה החברתית-תרבותית-פוליטית של החברה בישראל.
2. מפגש עם היבטים נבחרים של החברה בישראל ובחינתם לאור גישות ניתוח סוציולוגיות ודגש על הקשר היסטורי-תרבותי.
3. הבנה של מבנה ותרבות של החברה בישראל.
4. הקניית יכולת חשיבה, הבנה וניתוח של מגמות ותופעות עכשוויות והיסטוריות בחברה בישראל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין, להסביר, לפרש ולנתח סוגיות עבר והווה בחברה בישראל כמו גם תהליכי עומק בחברה.
2. ליישם תאוריות וגישות סוציולוגיות הנלמדות בקורס על המציאות החברתית של ישראל.
3. לנתח, להבין ולפרש תהליכים חברתיים המתרחשים בחברה בישראל, ולהציע קשרים בין נושאים שונים הנלמדים בקורס, כמו גם בקורסים אחרים
4. להכיר טוב יותר את המרחב החברתי שבו הסטודנטים לומדים.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. פרספקטיבה, שיח, פריודיזציה וקטגוריזציה בחקר החברה בישראל.
2. גישות תיאורטיות לניתוח החברה בישראל.
3. אתניות ואי שוויון בישראל
4. מדינת הרווחה הישראלית.
5. זמן ומרחב קדוש.

6. דת ודתיים.
7. תרבות בישראל.
8. מהגרי עבודה בישראל
9. ירושלים.

חומר חובה לקריאה:

- Aburaiya, Issam. 2004. "The 1996 Split of the Islamic Movement in Israel: Between the Holy Text and Israeli-Palestinian Context." *International Journal of Politics, Culture and Society*, Vol. 17, No. 3: 439-455.
- Azaryahu, Maoz. 1996. "Mount Herzl: the Creation of Israel's National Cemetery." *Israel Studies* 1(2): 46-74. ereserve.
- Bell, Daniel A., and Avner De-Shalit. 2013. "Jerusalem- the city of religion". Pp. 18-55. In *The spirit of cities: Why the identity of a city matters in a global age*. Oxford: Princeton University Press.
- Levy, Yagil. 2014. "The Theocratization of the Israeli Military." *Armed Forces & Society*, 40(2), 269-294.
- Masry-Herzalla, Asmahan and Eran Razin. 2014. "Israeli-Palestinian Migrants in Jerusalem: An Emerging Middleman Minority." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 40(7): 1002-1022.
- Rabinowitz, Dan. 1997. "In and out of territory" Pp. 178-201 In *Grasping Land*. Edited by E. Ben-Ari and Y. Bilu, (ed), NY: SUNY Press. Pp. 178-201. DS 132 G73
- Shavit, Ari. 2013. *My promised land: The triumph and tragedy of Israel*. Random House LLC. Pp. 71-98 (Chapter 4: Masada); 99-134 (Chapter 5: Lydda 1948); 175-200 (Chapter 7: The project, 1967)

אייזנשטדט, שמואל נוח ודני רבינוביץ. 2007. "על לימודי ישראל, לימודי יהדות, מודרניזציה וגלובליזציה: סדרת שיחות." עמ' 481-494 בתוך דורות, מרחבים, זהויות: מבטים עכשוויים על חברה ותרבות בישראל, בעריכת ח' הרצוג, ט' כוכבי וש' צלניקר. ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.

אלמלך, יובל ונח לויין-אפשטיין. 1998. "הגירה ושיכון בישראל: מבט נוסף על אי-שוויון אתני". מגמות, ל"ט (3): 243-270.

אלחאג', מג'ד. 2000. "זהות ואוריינטציה בקרב הערבים בישראל: מצב של פריפריה כפולה." עמ' 13-33 בתוך השסע היהודי ערבי בישראל: מקראה, בעריכת ר' גביון וד' הקר. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה. אמית, קארין. 2005. "תקפות החלוקה האתנית למזרחים ולאשכנזים בקרב מהגרים וצאצאיהם בשוק העבודה הישראלי." מגמות: רבעון למדעי ההתנהגות, 44 (1): 3-28.

ארנדט, חנה. 2000. אייכמן בירושלים: דו"ח על הבנאליות של הרוע. תל אביב: בבל, עמ' 10-29.

דהן, מומי. 2013. "האם כור ההיתוך הצליח בשדה הכלכלי." ירושלים: הוצאת המכון הישראלי לדמוקרטיה והבית הספר למדיניות ציבורית האוניברסיטה העברית, 1-29.

הורוביץ, דן ומשה ליסק. 1990. מצוקות באוטופיה: ישראל - חברה בעומס יתר. תל אביב: עם עובד, עמ' 40-68 [פרק שני].

הרצוג, חנה. 2000. "כל שנה יכולה להיחשב כשנה הראשונה": הסדרי זמן וזהות בויכוח על שנות החמישים. "תיאוריה וביקורת" 17(1): 209-216.

ויניצקי-סרוסי, ורד. 2000. "בין ירושלים לתל-אביב: הנצחתו של יצחק רבין ושיח הזהות הלאומית בישראל." עמ' 19-37 בתוך זיכרון במחלוקת: מיתוס, לאומיות ודמוקרטיה: עיונים בעקבות רצח רבין, בעריכת ל' גרינברג. באר שבע: מכון המפרי למחקר חברתי. עמ' 19-37.

זרטל, עדית. 1999. "חנה ארנדט נגד מדינת ישראל." תיאוריה וביקורת 12-13, עמ' 159-167.

ידגר, יעקב וישעיהו ליבמן. 2006. "מעבר לדיכטומיה דתי-חילוני: המסורתיים בישראל." עמ' 337-367 בתוך ישראל והמודרניות: למשה ליסק בויבולו, בעריכת א' כהן, א' בן רפאל, א' בראלי וא' יער. באר שבע: מכון בן גוריון לחקר ישראל.

יפתחאל, אורן. 1999. "יום האדמה." תיאוריה וביקורת; 12-13: 279-289 (לא כולל העמודים הזוגיים)

כהן, אשר. 2004. "ראשית צניחת גאולתנו – דעיכת הציונות הדתית במאבק על הזהות היהודית במדינת ישראל והשפעותיה לעתיד." עמ' 364-385 בתוך הציונות הדתית: עידן התמורות, בעריכת א' כהן וי' הראל. ירושלים: מוסד ביאליק.

כהן, הלל. 2013. תרפ"ט-שנת האפס בסכסוך היהודי-ערבי. ירושלים, כתר, עמ' 22-105.

ליאון, נסים. 2003. "כנס התשובה ההמוני בחרדיות המזרחית." עמ' 82-98 בתוך חרדים ישראלים: השתלבות בלא טמיעה?, בעריכת ע' סיון וק' קפלן. תל אביב: מכון ון ליר והקבוץ המאוחד.

לומסקי פדר, עדנה. 2003. "מסוכן זיכרון לאומי לקהילת אבל מקומית: טקס יום הזיכרון בבתי ספר בישראל." מגמות, 3, 387-353.

ליסק, משה. 1996. "סוציולוגים 'ביקורתיים' וסוציולוגים 'ממסדיים' בקהילה האקדמית הישראלית: מאבקים אידיאולוגיים או שיח אקדמי ענייני?" עמ' 60-99 בתוך ציונות: פולמוס בן זמננו, גישות ואידיאולוגיות, בעריכת פ' גינוסר וא' בראלי. שדה-בוקר: אוניברסיטת בן-גוריון.

מוריס, בני. 1991. לידתה של בעיית הפליטים הפלסטינים 1947-1949. תל אביב: עם עובד, עמ' 11-14, 17-49.

נעמן, יונית. 2006. "יידוע שהתימניות חמות במיטה": על הקשר בין צפיפות הפיגמנט לשם התואר פרח. "תיאוריה וביקורת" 28: 185-191.

סמוחה, סמי. 2000. "דמוקרטיה אתנית: ישראל כאב-טיפוס." עמ' 29-50 בתוך השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה, בעריכת ר' גבזון וד' הקר. ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

סעדה אופיר, גלית. 2009. "מודרניות מן הצד האחר של ישראל: קולות מן העיר שדרות." עמ' 253-275 בתוך עיירות הפיתוח, בעריכת צ' צמרת, א' חלמיש וא' מאיר-גליצנדטיין. ירושלים: הוצאת יד יצחק בן צבי.

סרוסי, אדווין ומוטי רגב. 2013. מוזיקה פופולרית ותרבות בישראל. האוניברסיטה הפתוחה, רעננה, עמ' 313-347.

עוז, עמוס. 1998. כל התקוות-מחשבות על זהות ישראלית. תל אביב, כתר: 9-17.

פישר, שלמה. 1999. "תנועת ש"ס." תיאוריה וביקורת 12-13: 329-337 (לא כולל עמודים זוגיים).

פלד, יואב וגרשון שפיר. 2005. מיהו ישראלי: הדינמיקה של אזרחות מורכבת. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, 171-190.

קימרלינג, ברוך. 1993. "על מיליטריזם בישראל." תיאוריה וביקורת. 4: 123-140.

קפלן, דני. 2011. "ניתוח נאו-מוסדי של עליית מוזיקה מזרחית "לייט" ברדיו הישראלי בשנים 1995-2010." סוציולוגיה ישראלית. י"ג (1): 135-159.

קשוע, סייד. 2002. ערבים רוקדים. תל אביב, הוצאת מודן: 28-30, 47-51, 67-69, 80-83, 84-85, 107, 113, 148-150.

רגב, מוטי. 2003. "מבוא לתרבות הישראלית" עמ' 823-898 בתוך מגמות בחברה הישראלית (כרך ב'), בעריכת א' יער, ז' שביט. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

רוזנהק, זאב. 2007. "דינמיקות של הכלה והדרה במדינת הרווחה הישראלית: בנית מדינה וכלכלה מדינית." עמ' 317-349 בתוך דורות, מרחבים, זהויות: מבטים עכשוויים על חברה ותרבות בישראל, בעריכת ח' הרצוג, ט' כוכבי וש' צלניקר. ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.
 רם, אורי. 2005. "הזמן של ה'פוסט': הערות על הסוציולוגיה בישראל מאז שנות התשעים." תיאוריה וביקורת 26: 241-254.
 שגיא, אבי וידידיה שטרן. 2011. מולדת יחפה- מחשבות ישראליות. תל אביב, ירושלים: עם עובד, המכון הישראלי לדמוקרטיה, 137-144.
 שהם, חזקי. 2014. נעשה לנו חג- חגים ותרבות אזרחית בישראל. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 27-79.
 שלום, גרשם. "מכתב לחנה ארנדט." דבר, 31 בינואר 1964, עמ' 7.
 שנהב, יהודה. 2003. היהודים - ערבים: לאומיות דת ואתניות. תל אביב: עם עובד, 7-24.
 ששון-לוי, ארנה. 2003. "גבריות מתוך מחאה: על כינון הזהויות של חיילים בתפקידי צווארון כחול". סוציולוגיה ישראלית ה(1): 15-47.

חומר לקריאה נוספת:
 TBA

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
 מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 45 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 55 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
 דרישות הקורס:
 בחינת בקיאות: 15%
 תרגיל פיריודיזציה: 20%
 תרגיל הנצחה: 25%
 בוחן 1: 20%
 בוחן 2: 20%